

Alle landets regionale helseforetak

Deres ref.:
Vår ref.: 18/33917-2
Saksbehandler: Susanne Olsen
Dato: 23.11.2018

Informasjon om ny lovbestemmelse i spesialisthelsetjenesteloven om de regionale helseforetakenes ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep ved ytelse av spesialisthelsetjenester

Det er vedtatt en ny bestemmelse i spesialisthelsetjenesteloven § 2-1f som skal tydeliggjøre spesialisthelsetjenestens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. I tillegg er det gitt tilsvarende bestemmelser i helse- og omsorgstjenesteloven og i tannhelsetjenesteloven som skal tydeliggjøre henholdsvis kommunens og fylkeskommunens ansvar. Lovendringene ble vedtatt i lov 16. juni 2017 nr. 55 og trådte i kraft 1. januar 2018.

HelseDirektoratet ønsker i dette brevet å orientere om lovendringene. Det er sendt tilsvarende brev til tannhelsetjenesten i fylkeskommunene og til alle landets kommuner. De regionale helseforetakene bes om å distribuere dette brevet til helseforetakene i sin region.

Den nye bestemmelsen i spesialisthelsetjenesteloven § 2-1f har følgende ordlyd:

§ 2-1 f. De regionale helseforetakenes ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep

De regionale helseforetakene skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. De regionale helseforetakene skal legge til rette for at spesialisthelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep

Lovbestemmelsen er en oppfølging av Meld. St. 26 (2014-2015) *Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet*, hvor regjeringen varsler at den vil igangsette et arbeid for å tydeliggjøre helse- og omsorgstjenestenes ansvar for å bidra til å avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

Den nye bestemmelsen i spesialisthelsetjenesteloven § 2-1f anses som en tydeliggjøring av gjeldende rett. Bestemmelsen skal klargjøre ansvaret som allerede følger av spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a annet og tredje ledd om de regionale helseforetakenes ansvar og § 2-2 om forsvarlighet.

For at helsepersonell skal settes i best mulig stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep, er det viktig at alle nivåer innenfor tjenesten er seg ansvaret bevisst. Spesielt viktig er det at ledelsesnivået innenfor tjenestene ivaretar sitt ansvar, og planlegger, gjennomfører, evaluerer og korrigerer tjenesten ut i fra det.

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og bioteknologi

Susanne Olsen, tlf.: +4791389003

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helseDirektoratet.no

Når ansvaret i bestemmelsen legges til de regionale helseforetakene betyr det ledelsen for det enkelte regionale helseforetaket, ved daglig leder og styret. Ansvaret gjelder både når tjenester ytes av helseforetak som det regionale helseforetaket selv eier og når tjenester ytes av helseinstitusjoner som mottar tilskudd til virksomheten fra de regionale helseforetakene.

De regionale helseforetakene må påse at det legges til rette for at spesialisthelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep helt fra øverste nivå innenfor helseforetaket og videre på de forskjellige tjeneste- og virksomhetsnivåene innenfor spesialisthelsetjenesten.

Et ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep ved ytelse av helse- og omsorgstjenester omfatter blant annet å legge til rette for:

- At helsepersonellet som yter tjenester har grunnleggende kunnskap og kompetanse om vold og seksuelle overgrep, og hvordan det kan avdekkes og følges opp. Dette innebærer blant annet å kartlegge kompetansebehov og rekruttere personell med nødvendig kompetanse, samt legge til rette for tilstrekkelig opplæring og etterutdanning.
- At tjenestene er organisert slik at helsepersonellet som skal yte tjenestene faktisk settes i stand til å avdekke forhold som kan tilsi at pasienten/brukeren er utsatt for vold eller seksuelle overgrep, og til å følge dette opp. Det innebærer at det må settes av tilstrekkelig med tid og ressurser til oppgavene og at det finnes godt forankrede rutiner.
- At helsepersonell oppfyller opplysningsplikten til helse- og omsorgstjenesten etter helsepersonelloven § 32, til barneverntjenesten etter helsepersonelloven § 33 og til nødetater etter helsepersonelloven § 31, i tillegg til avvergelsesplikten i straffeloven § 196. Dette innebærer blant annet å legge til rette for:
  - Grunnleggende kunnskap om innholdet i gjeldende regelverk
  - Gode rutiner for hvordan opplysninger skal gis, samt god forankring av rutinene blant de ansatte
  - Gode rutiner for hvordan helsepersonell kan søke råd og veiledning for å avgjøre om det foreligger en rett eller plikt til å gi opplysninger videre.
  - Etablering av en oversikt over alle meldinger som sendes til helse- og omsorgstjenesten, barnevernet og nødetater.

Vennlig hilsen

Anne Louise Valle e.f.
Avdelingsdirektør

Susanne Olsen
Rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Mottaker

Kontaktperson

Adresse

Post

Alle landets regionale
helseforetak